

Els jaciments de Rocarodona: noves dades per a l'estudi de la prehistòria a la vall mitjana del Llobregat

Meritxell Lladó

El present article té com a objectiu donar a conèixer els jaciments de Rocarodona I i II, dos jaciments prehistòrics situats al municipi d'Olvan. Concretament es troben al sud-est del terme municipal, a 1,5 Km aproximadament a l'est del riu Llobregat al l'entorn del paratge conegut com a Rocarodona, bona part del qual es troba ocupat per un polígon industrial.

La documentació dels jaciments és el resultat de la intervenció arqueològica portada a terme entre el 20 de setembre i el 30 de novembre de 2010 i que consistí en el control arqueològic dels moviments de terres per a la construcció de vials i rases de serveis del polígon de Rocarodona. Aquestes obres formaven part de l'execució del pla parcial d'activitats econòmiques del polígon de Rocarodona-Olvan, promogut pel Consorci Urbanístic pel desenvolupament del sector d'Activitats econòmiques de Rocarodona-Olvan.

Els treballs arqueològics realitzats doncs, van posar al descobert dues àrees amb restes arqueològiques que no presentaven evidències a nivell superficial. Es van documentar les restes i se'n va excavar una part per tal de poder-ne fer una valoració més ajustada pel projecte d'excavació en extensió. Malauradament no es va poder portar a terme un estudi complet així com tampoc la delimitació total dels jaciments, que actualment resten coberts i protegits.

Rocarodona I

El jaciment de Rocarodona I està compost per un total de 23 estructures negatives distribuïdes al llarg de mitja hectàrea, a la part alta d'un camp que presentava una pendent NE-SO, delimitat el nord i el sud per torrents. Aquest camp va ser rebaixat a la seva part baixa per la construcció d'un

vial i la part alta, on es van trobar les restes, es va reservar per a l'extracció de terres. Les dimensions totals del jaciment quedarien conegudes en gran part ja que donada la orografia del terreny, amb un torrent proper, es poc probable que s'estengui gaire més.

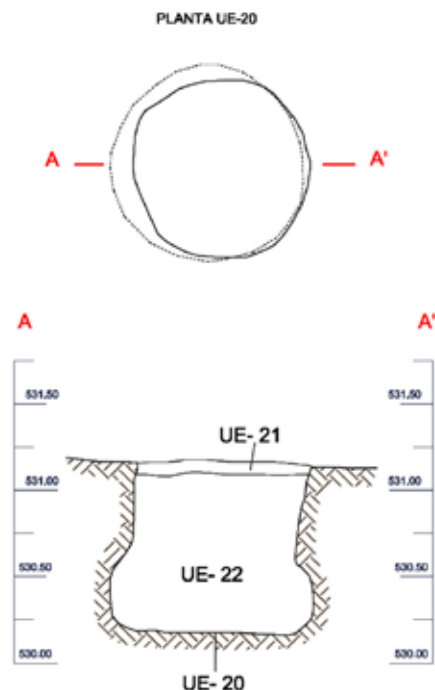
La delimitació de les restes es va portar a terme després del decapatge per mitjans mecànics de la coberta vegetal d'uns 30cm de mitjana. Es van descobrir 12 estructures negatives que correspondrien a sitges o cubetes que volten el metre de diàmetre; dos grups de possibles forats de pal amb una evident disposició lineal; i 2 estructures complexes de funció desconeguda (E-XIII i E-VIII). La E-XIII està formada per un estrat de terra amb molta presència de carbons i ceràmica amb una planta ovalada que fa pensar que es tracti del reblliment unificat de dues sitges. La E-VIII és molt més subtil, amb un estrat discontinu

d'argila fosca amb restes evidents de carbons i ceràmica i una planta amorfa amb tendència arrodonida. Una interpretació per aquest estructura és que es tracti d'un fons de cabana semi-excavada.

De totes les estructures conegudes es va excavar una sitja (E-II). Mesura 1m de profunditat, un diàmetre de boca d'1m i un diàmetre màxim de 1,25m. Presenta una forma troncocònica fins els 40 cm de profunditat que és quan s'obre fins assolir el diàmetre màxim i acabar amb un fons pla de 90cm de diàmetre. Estaríem davant d'una sitja gairebé completa que retalla el terreny natural format per llims groguencs i còdols de petites dimensions. En el reblliment de la sitja podem diferenciar dos nivells. El primer (UE 21) és bàsicament un estrat superficial d'escassa potència (10cm) i amb molt poc material, format per argiles fosques amb petits carbons. La resta del

Imatge des del nord del jaciment Rocarodona I

Planta i secció de la sitja excavada a Rocarodona I

rebliment de la sitja (UE 22) es tracta d'un sediment homogeni d'argiles marrons vermelloses amb carbonats, i amb la presència de ceràmica i restes de fauna.

El material recuperat procedeix majoritàriament de l'excavació de la sitja E-II i de l'estrat associat a l'estructura E-XIII que tot i no ser excavada presentava fragments ceràmics grans a nivell superficial que es van recollir. Una petita part del material es troba descontextualitzat ja que es va recollir durant el decapatge de la terra vegetal sense poder-lo associar a cap estructura com és el cas de la única peça lítica recuperada. S'han recuperat 87 fragments, entre aquests, 8 vores, dos fons de base plana i tres nanses que permeten emmarcar el jaciment en el bronze inicial-ple.

Els materials ceràmics són fabricats a mà, amb un predomini de les coccions mixtes. La major part del material correspon a fragments informes, encara que s'han recuperat 8 vores, 2 bases planes, 3 arrencaments de nanses i un petit mugró. En les superfícies dels vasos no s'hi observa un tractament específic acurat, bàsicament es tracta d'un acabat groller o d'un allisat molt simple. Tanmateix, pel que fa als fragments ceràmics més gruixuts, que correspondrien a vasos de grans dimensions (tenalles), s'hi observa la presència de fang aplicat o rugositats a la superfície exterior, característic del bronze inicial. Només de forma puntual s'ha distingit algun fragment amb un poliment intern.

Pel que fa a les decoracions, trobem un

predomini de les impressions digitals i unguars. Destaca una vora d'un gran recipient amb el llavi decorat per impressions digitals i tota la superfície exterior decorada per impressions circulars fetes a partir d'un instrument buit per dins. És una vora corresponent a un gran recipient, de perfil exterior còncau arrodonit, amb llavi pla i amb les parets gruixudes. Una altra vora d'un gran recipient amb llavi pla i lleugerament engruixit cap a l'exterior presenta un cordó decorat amb impressió digital al cos del recipient. La superfície d'aquest vas presenta rugositats de fang aplicat. Aquestes dues vores de grans recipients són típiques del període del bronze, en trobem de similars als jaciments de l'Institut de Batxillerat Antoni Pous (Manlleu), Can Roqueta (Sabadell), etc.

Per tot plegat, el material ceràmic de Rocarodona I mostra que ens trobem davant d'un horitzó cultural del bronze inicial-ple. En aquest sentit, no s'ha localitzat cap element o decoració del període anterior (calcolític) ni tampoc del posterior (bronze final). Tot i així, el període del bronze inicial-ple es situa en una àmplia forquilla cronològica situada entre inicis fins a mitjans del segon mil·lenni cal. BC.

Rocarodona II

Del jaciment Rocarodona II només se'n coneix una sitja (E-XIX) que es va excavar després de quedar seccionada per la construcció d'una rasa de servei. És lògic pensar que la sitja no seria una estructura aïllada sinó que formaria part d'un jaciment de dimensions desconegudes, la major part del qual restaria encara enterrat i desconegut en el subsòl del camp on s'ha portat a terme la intervenció arqueològica, que volta les 5 ha de superfície.

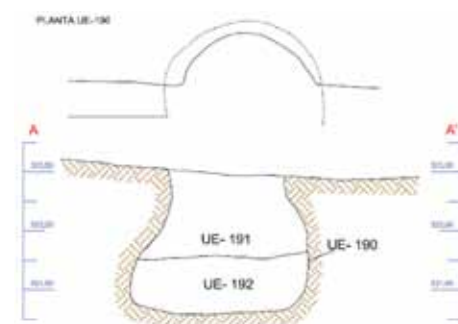
Les dimensions de la sitja són de 1,2 m de profunditat i 95 cm de diàmetre de boca. Presenta una forma globular irregular amb un fons pla de 1,1 m de diàmetre amb 1,5 m de diàmetre màxim. L'estructura es trobava coberta per un potent nivell de terra vegetal fruit dels treballs agrícoles del camp. La sitja retalla el terreny natural, compost per un paquet d'argiles vermelloses d'uns 30cm de potència que es troba per sobre d'un altre de llims groguencs, carbonats i còdols de petites dimensions. En el rebliment de la sitja es diferencien dos estrats: l'estrat superior (UE 191) tenia una potència de 70 cm, compost d'argiles de color marró fosc amb una gran quantitat de restes de carbons, ceràmica i fauna localitzades als laterals, així com

també alguns còdols de mida mitjana, de pedra sorrenca bastant alterada. L'estrat inferior (UE 192), d'uns 50cm de potència es tracta d'un estrat d'argiles vermelloses, molt net i amb escàs material ceràmic. Els dos estrats fan pensar en dos processos diferents de sedimentació. En un primer moment (UE 192) trobaríem un procés de colmatació natural probablement degut al despeniment de les parets de la pròpia sitja. Seguidament, un nivell de rebliment antròpic intencionat (UE 191), amb les deixalles pròpies d'un espai d'habitat com són els carbons, petits fragments de ceràmica i ossos amb algunes evidències de rubefacció. Aquest fet evidencia la presència d'un possible habitat proper desconegut encara.

Pel que fa als materials, s'ha recuperat un total de 76 fragments ceràmics, dels quals la major part corresponen a petits fragments informes, dues vores, una base còncava i un arrencament de nansa. Els materials són majoritàriament ceràmics fabricats a mà i presenten una coccio mixta. Les superfícies de les ceràmiques presenten un allisat simple i no es troben decorades a excepció d'un fragment de vora, amb llavi simple, decorada amb un cordó llis sota el llavi. L'atribució cultural d'aquest material no és del tot precisa degut a l'escàs nombre de fragments ceràmics amb forma i sobretot a la poca presència d'elements decoratius. Tanmateix, el material s'emmarca perfectament dins el període de la Prehistòria recent. A tall d'hipòtesi, la presència del cordó llis sota la vora, i la manca de vores planes ens pot indicar que ens trobem davant d'un horitzó neolític.

Cobriment i preservació de les restes

Finalment, es va dur a terme el cobriment de les restes amb geotèxtil i terra. D'una banda en el cas de Rocarodona II el cobriment va ser immediat després de l'excavació i documentació. Per altra banda, el cobriment de les restes de Rocarodona I es va

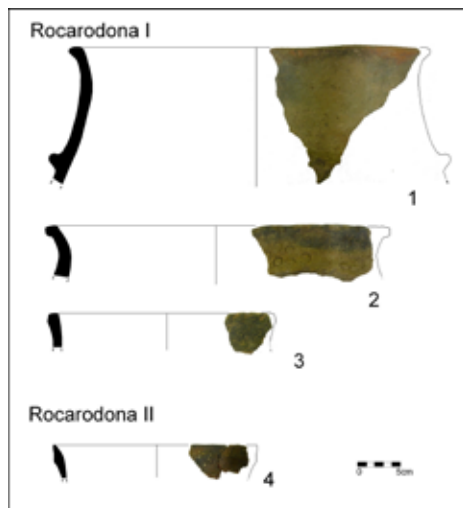
Planta i secció de la sitja excavada a Rocarodona II

portar a terme al cap d'uns mesos després.

Malgrat les mesures preventives per tal de preservar els jaciments cal cridar l'atenció en el cas de Rocarodona I ja que les plataformes de terra on es troben les restes pateixen una forta erosió del talús i això podria causar la pèrdua de les restes més properes a aquest i a la llarga, de part del jaciment.

Conclusions

Com a conclusió es pot dir que ens trobem davant de dos jaciments que constitueixen noves evidències pel que fa la prehistòria recent, malgrat només disposar-ne d'un coneixement parcial. En tot cas, els dos jaciments, evidencien una ocupació humana amb cert grau de sedentarisme que s'haurien establert en dos moments compresos entre el neolític i el bronze inicial-ple. Es tractaria d'un grup humà que practicaria l'agricultura, evidenciada per les estructures d'emmagatzematge, i una determinada ramaderia, tal i com fan pensar els fragments de fauna recuperats en els reblliments de les sitges. És significatiu també, destacar la presència de cursos d'aigua proper ja que l'aigua esdevé un recurs indispensable per al desenvolupament de les activitats productives agrícoles i ramaderes

Dibuix amb imatge de les ceràmiques.

que garanteixen la subsistència del grup. Per tant, estaríem davant d'uns assentaments centrats en l'emmagatzematge agrícola, que podríem qualificar com a camps de sitges, amb possibles espais d'hàbitat associats. Tipologies recurrents al llarg de la prehistòria recent, amb nombrosos casos coneguts a Catalunya i concretament també a la Catalunya central com és el cas dels jaciments de l'institut Antoni Pous de Manlleu, o els camps de la Farigola i Can Baulenes a les Masies de Voltregà.

Per altra banda, cal remarcar que si bé el Berguedà, és ric en restes prehistòriques, es coneixen relativament poques evidències pel que fa les activitats econòmiques i formes de poblament a l'aire lliure, d'entre els qual cal destacar el jaciment de la Font del Ros (Berga). Per tant, els jaciments de Rocarodona, i un estudi complet d'aquests, seria una bona oportunitat per enriquir el coneixement de les dinàmiques econòmiques i d'ocupació dels grups humans de la prehistòria recent a la vall mitjana del Llobregat.

Bibliografia

- Carlús, X., et al.: 2008 "Diacronia durant la prehistòria recent a Can Roqueta (Sabadell-Barberà del Vallès, Vallès occidental)" a *Cypsela* nº 17
- Castany, J et al. 1990, *El Berguedà, de la prehistòria a l'Antiguitat, Àmbit de recerques del Berguedà*, Berga
- Martí, A i Mestres, J, 2000 "Datacions absolutes i periodització de la fi del neolític a l'edat del bronze a la Catalunya sud-Pirinenca, cronologia relativa i absoluta" a les XIII Col·loqui d'arqueologia de Puig-cerdà. Pp. 77-130
- Roquer, S et al., 1995 *El jaciment de l'institut de batxillerat Antoni Pous: un assentament a l'aire lliure de finals del calcolític (manlleu, Osona)*, ed. Generalitat de Catalunya, departament de cultura Barcelona.

Meritxell Lladó

REMSA

RICOH

Vols pagar menys per les teves impressions?

TRUCA'NS!

93 878 42 90

EQUIPS MULTIFUNCIONALS · IMPRESSORES · GESTIÓ DOCUMENTAL · SERVEI TÈCNIC

REMSA | C/Barcelona nº88 | 08242 Manresa
Tel: 93 878 42 90 | Fax: 93 878 42 92
comercial@remsasl.com | www.remsasl.com